

Biblioteka
SVILA I SATEN

Urednica
Tea Jovanović

Naslov originala
Anne Golon
"INDOMPTABLE ANGÉLIQUE"

Copyright © by Anne Golon
Copyright © 2016 za srpsko izdanje Čarobna knjiga

ISBN 978-86-7702-461-1

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, preštapavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2016.

AN GOLON
Andelika

NEUKROTIVA

ČETVRTA KNJIGA SERIJALA

S francuskog prevela
Tamara Andrić Atanacković

Prvi deo

ODLAZAK

1.

Karuce pomoćnika šefa policije, gospodina Degrea, izadoše na kolska vrata njegovog doma i polako skrenuše klateći se na krupnoj kaldrmi Ulice Komandri u predgrađu Sen-Žermen. Beše to udobna i otmena, ali nenapadna kočija, izrađena od tamnog izrezbarenog drveta, s dovoljno zlatnih gajtana po uglavnom navučenim zavesama na vratima. S dva šarca, kočijašem i slugom, bila je to uobičajena ekipaža jednog uglednog činovnika, bogatijeg no što je hteo da se vidi, a kojem je njegov komšiluk zamerao samo to što je još neoženjen. Red je bio da jedan tako naočit čovek, koji se kreće među najviđenijim i najuglednijim svetom, ima kraj sebe neku od ćerki krupnih buržuja, nenametljivu a sposobnu, čestitu i smernu, odgojenu čvrstom rukom surove majke i oca tiranina u okrilju neke od jednoobraznih kuća predgrađa Sen-Žermen. Ali društvenom i zajedljivom gospodinu Degreu nije se žurilo, a brojne nafrakane žene i sumnjivi likovi mešali su se na pragu njegove kuće s najviđenijim i najuglednijim ljudima kraljevstva.

Karuce malo zaškripaše i predoše preko jarka posred ulice, a konji se dadoše u kas kako je kočija odmicala ulicom. Brojni prolaznici, koji su se tromo kretali pod oblakom zapare te letnje večeri, poslušno se priljubiše uza zidove kuća sklanjajući se s puta.

U tom trenutku jedna žena s maskom, koja je izgledala kao da čeka, pride kočijama i, iskoristivši spor zaokret kola, naže se kroz okno ostavljeno otvoreno zbog vrućine.

– Gospodine Degre – reče ona razdragano – dozvoljavate li mi da se popnem i porazgovaram s vama za trenutak?

Policajac, utonuo u razmišljanje o rezultatima jedne skorašnje istrage, poskoči a lice mu se zgrči od srdžbe. Nije morao da zatraži od žene da skinе masku da bi shvatio da se radi o Anđeliki.

– Vi? – besno je progundao. – Zar vi stvarno ne razumete francuski? Nisam li vam već rekao da ne želim više da vas vidim?

– Jeste, znam, ali radi se o nečemu veoma, *veoma* važnom, i samo mi vi možete pomoći, gospodine Degre. Kolebala sam se, razmišljala, ali uvek sam dolazila do istog zaključka: samo mi vi možete pomoći.

– Rekao sam vam da više ne želim da vas vidim! – procedio je Degre kroz zube s neuobičajenim gnevom.

Ciničan i okrutan, obično je uvek uspevaо da zadrži pod kontrolom svoje nagone. Ali sad nikako nije mogao da se obuzda.

Anđelika nije očekivala takav izliv besa. Znala je da će sigurno pokušati da je odbije, jer je obrativši mu se prekršila obećanje koje mu je dala, da mu više neće dosađivati. Ali kad je malo bolje razmislila, rekla je sebi da je ono što je saznala od kralja suviše važno i posebno, i da će svakako naći načina da nekako omekša tvrdo srce policajca, pa makar on bio i zaljubljen. Odveć joj je bio potreban. Nije se, međutim, iznenadila kad su joj u oba navrata kad mu je zakucala na vrata rekli da gospodin potporučnik nije kod kuće i da su veoma mali izgledi da će biti i kad sledeći put ona dođe. Tako je odlučila da vrebа pogodan trenutak i izravno mu se obrati, ubeđena da će je ipak saslušati i izaći joj u susret.

– Ali ovo je od ogromne važnosti, Degre – preklinjala ga je tihim glasom – moj muž je živ...

– Rekao sam vam da ne želim više da vas vidim – ponovio je Degre i treći put. – Imate vi dovoljno prijatelja da se pobrinu za vas i vašeg živog ili mrtvog muža. A sad pustite ta vrata, konji će da krenu.

– Ne, neću da ih pustim – razjareno odbrusi Anđelika. – Makar me vaši konji vukli po ulici, ima da me saslušate.

– Pustite ta vrata!

Degreov glas odjeknuo je poput udarca biča. Uzeo je štap i svom snagom udario Anđelikine stegnute prste. Mlada žena vrisnu i pusti vrata. Kočija

istog časa odjuri. Anđelika pade na kolena. Jedan prodavac vode, koji je pratio šta se dešavalo, obrati joj se dok je otresala prašinu sa suknje:

– Večeras očigledno nije pravi trenutak, lepa moja, morao je nekako to da ti stavi do znanja. Šta ćeš, ne može se uvek upecati krupna zverka. A eto, za njega kažu da je slab na lepe žene, pa ipak... Nije da nisi imala šanse, samo si izabrala loš trenutak, to je sve. Hoćeš čašu vode da se malo povратиš? Vreme je teško, pred oluju, grlo je suvo. Moja voda je čista i zdrava. Šest sola čaša.

Anđelika se udalji ne odgovorivši ništa. Bila je duboko uvređena i potresena Degreovom surovošću. Čak ju je i tuga ophrvala. Neverovatno je, pomislila je, koliko muškarci mogu biti sebični. Jasno, on je želeo da se sačuva od ljubavnih jada osudivši je na potpuni zaborav, ali zar nije mogao samo još jednom da se potruđi, sad kad se osećala tako beznadežno usamljenom, ne znajući kome da se obrati i šta da odluči? Samo joj je Degre mogao pomoći. Upoznali su se tokom spora Pejrak, u koji je on lično bio umešan. Kao izuzetno oštrouman policajac, umeo je da razluči lažne tragove i pretpostavke od činjenica i stvarnosti; vešto je povezivao uzroke i posledice, otkrivao početni trag u istrazi i, ko zna?, možda je čak i sâm znao ponešto o tom nesvakidašnjem slučaju. Znao je toliko tajni i skrivenih pojedinosti. Čuvao ih je sigurno pohranjene u sećanju ili zapisane na papirima i u izveštajima kojih je imao pune sanduke i škrinje. Pored toga, premda to nije htela sebi da prizna, Degre joj je bio potreban i da bi s njim podelila strahovito teško breme svoje tajne, da se više ne oseća tako sama u nerazumnim nadanjima, treperavim radostima koje bi se poput tanušnog plamena ugasile pri naletu ledenog vetra. Da razgovara s njim o prošlosti, o budućnosti, neznanom ponoru u kojem ju je možda čekala sreća: „Znaš dobro da te tamo nešto čeka, na kraju tvog života... Nećeš odustati od toga...“

Upravo joj je Degre to rekao nekada davno. A sad ju je tako okrutno odgurnuo. Ona nemoćno i žalosno uzdahnu. Hodala je brzo jer je od Žanine pozajmila kratke žipone i letnji ogrtač, kako bi se što bolje stopila s gomilom i neopaženo čekala Degrea pred vratima kuće. Čekala ga je tri

sata. A za šta? Noć je padala i prolaznika je bilo sve manje. Prelazeći preko Pon Nefa, Anđelika se okrene. Osetila se nekako neprijatno. Pratila su je ona ista dva muškarca koje je primetila nekoliko dana ranije u blizini svoje kuće. Slučajnost možda? Ali nikako nije uspevala da nađe ubedljiv razlog zbog kojeg bi se taj zvekan crvenog lica, što je zastajkivao piljeći u vrane oko Botrejija, baš u to doba noći šetao po Pon Nefu u Sen-Žermenu.

„Tajni obožavalac, sigurno. Ali svejedno je neprijatno. Nastavi li da me proganja u naredna tri dana, reći ću Malbranu Boci da ga diskretno upozori da mu je bolje da sreću potraži na drugom mestu...“

Pored Palate pravde unajmila je nosiljku i lučonošu. Zaustavi nosača na Keju Selesten, na nekoliko koraka od sporednog ulaza u svoju oranžeriju. Prođe kroz staklenik kojim se širio opojni miris još zelenih plodova, koji su poput lopti visili u velikom broju na granama nežnih stabala u srebrnim posudama. Prošla je pored srednjovekovnog bunara s kamenim nemanima i brzo i nečujno se uspela uz stepenice.

U njenim je odajama gorela svetiljka kraj pisaćeg stola od ebanovine i sedefa. Tu sedne i umorno uzdahne. Jednim pokretom skine cipele. Bose noge su joj gorele. Beše se već odvikla od hodanja po neravnom pločniku ulica, a grubo obrađena koža služavkinih cipela našuljala joj je kožu od sparine oteklih nogu.

„Nisam tako izdržljiva kao pre. Kad pomislim da me čeka naporno putovanje...“

Mučila ju je pomisao na odlazak. Zamišljala se po drumovima: kukavna, bosonoga hodočasnica ljubavi u potrazi za svojom izgubljenom srećom. Otići...! Ali kuda? Tada bi se zadubila u spise koje joj je dao kralj, listove zamrljane od vremena, s pečatima i potpisima. Ti papiri su jedina opipljiva istina o neverovatnom otkriću. Kad bi pomislila da je to sve samo san, ponovo bi ih uzela i čitala. Tu je stajalo da je gospodinu Arnou de Kalisteru, poručniku kraljevih musketara, kralj lično poverio zadatak, a ovaj se zakleo da će sve držati u najvećoj tajnosti. Za pomoćnike je odabrao šest musketara iz puka Njegovog veličanstva, poznatih po odanosti kralju

i ćutljivoj prirodi. Nije im, kao u stara vremena, trebalo odseći jezik; i bez toga su ćutali kô zaliveni. Na drugom listu, pedantno ispisanom rukom gospodine Kalistera, stajali su troškovi zadatka:

20 livara za najam krčme *Plava lozica* na dan pogubljenja;

30 livara vlasniku krčme, gazdi Žilberu, da čuva tajnu;

10 livara mrtvačnici za leš koji je spaljen umesto osuđenika;

20 livara dvojici mladića koji su izručili telo da čuvaju tajnu;

50 livara dželatuzi za čuvanje tajne;

10 livara za barku natovarenu senom, unajmljenu za prevoz zatvorenika od luke Sen Landri do okoline Pariza;

10 livara lađarima da čuvaju tajnu;

5 livara za najam pasa koji su tragali za zatvorenikom posle njegova bekstva... (tu bi Anđelikino srce stalo da tuče kao ludo);

10 livara seljacima od kojih su unajmljeni psi i koji su pomogli da se pretraži reka.

Ukupno 165 livara

Anđelika odloži spisak s brižljivo navedenim brojkama i okrene se izveštaju koji je Arno de Kalister sastavio nesigurnim rukopisom, koji je sigurno održavao veliku uznemirenost:

„... Oko ponoći smo se zaustavili nizvodno od Nantera i tu uz liticu zaustavili barku kojom smo prevozili zatvorenika. Svi smo otišli na počinak, a jednog sam stražara zadužio da čuva zatvorenika. Otkako smo ga preuzeli od dželata, taj više nije davao znake života. Morali smo da ga nosimo kroz podzemni hodnik od krčme *Plava lozica* sve do luke. Otada je ležao jedva dišući...“

Anđelika zamisli veliko, izmučeno telo zamotano u osuđenički beli plašt kao u mrtvački pokrov.

„Pre nego što sam utonuo u san, upitao sam ga treba li mu štagod. Činilo se da me ne čuje.“

Gospodin de Kalister se zapravo, tonući u san, nadao da će narednog dana zatvorenika zateći više mrtvog nego živog. Međutim, uopšte ga nije zatekao!

Andelika prasne u smeh. Žofrej od Pejra, pobeđen, na samrtni, mrtav, ta joj se slika uvek činila lažnom, nepriličnom. Nije uspevala takvog da ga vidi. Pre ga je zamišljala onakvog kakav mora da je ostao do kraja: opreznog, budnog duha u iscrpljenom telu, nagoni suprotstavljen smrti, odlučan da se bori do poslednjeg časa. Njegova volja bila je pravo čudo. Poznajući ga, smatrala ga je nesumnjivo sposobnim za još i više. Ujutru su zatekli samo udubljenje u senu od njegovog tela. Stražar je morao skrušeno da prizna da se umoran kakav je bio, i smatrajući da čovek na samrtni ne zahteva budno motrenje, prepustio boginji sna.

„Nestanak zatvorenika nije time postao manje zagonetan. Kako je taj čovek, koji nije više imao snage ni oči da otvori, uspeo da se iskrade iz čamca a da ga niko ne opazi? I šta se moglo dogoditi posle toga? Ako se u takvom stanju, napola go, uspeo dovući do obale, nemoguće da je neprimećen daleko odmakao.“

Odmah su se dali u potragu zajedno sa seljacima i njihovim psima. Ovi su dugo ali bez uspeha njuškali po obali. Iz toga je izveden zaključak da je zatvorenika, pošto se poslednjim, očajničkim naporom išunjavao iz barke, odnela matica. Preslab da se dalje bori, utopio se.

Ipak, jedan seljak se kasnije požalio da mu je te noći ukraden čamac; poručnik musketara nije hteo da zanemari tu novu pojedinost. Čamac je pronađen nedaleko od Porševila. Ceo taj deo je podrobno pretražen, a meštani ispitani jesu li videli mršavog, šepavog čoveka koji deluje kao izgubljen. Nekoliko potvrdnih odgovora musketare je uputilo prema malenom samostanu, skrivenom među topolama. Glavni monah je priznao da je tri dana ranije primio jednog od onih gubavaca kakvi još lutaju po poljima. Beše to neki bednik sav u ranama, lica zasigurno jezivo unakaženog, skrivenog prljavim krpama. Je li bio krupan, da li je šepao? Da... Možda. Monasi nisu bili sigurni. Je li govorio biranim rečima, neuobičajenim za skitnicu? Ne, nije ni reč progovorio. Samo bi s vremena na vreme ispustio promukao krik, kao što to gubavci čine. Glavni monah mu je rekao da je dužan odvesti ga do najbliže bolnice za gubavce. Čovek se nije protivio. Seo je u dvokolice brata iskušenika, ali nekako je uspeo

da mu pobegne. Kako je put vodio kroz šumu, izgubio mu se trag. Ponovo je viđen u blizini Sen Denija, u okolini Pariza. Je li to bio isti taj gubavac? Arno de Kalister, koji je imao posebna ovlašćenja od kralja, opet je digao na uzbunu čitavu policiju Pariza. Pune tri nedelje po nestanku zatvorenika, kroz kapije Pariza nije prošla nijedna kočija a da nije ispretresena od vrha do dna, niti je pušten ijedan pešak ili konjanik, a da mu nisu izmerene obe noge i proučena svaka crta lica.

Spisi koje je Andelika listala bili su prepuni izveštaja sačinjenih rukom običnih, ali revnosnih podoficira, koji su opisivali kako su „tog i tog dana uhvatili starca ćopave noge, ali zdepastog stasa i lica nelepeg, ali ne i unakaženog... ili nekog maskiranog velikaša, koji je zapravo nosio masku jer je išao ljubavnici, a i čije su noge bile jednake dužine“, itd...

Gubavu skitnicu nisu pronašli. Ali bilo je naznaka da je u Parizu. Zavladao je opšti strah. Smatrali su ga samim đavolom. Lice mora da mu je bilo strahovito unakaženo jer ga je uvek pokrivaio krpom, ili čak nekakvom kapuljačom. Jedne noći ga je uhvatio neki policajac, ali nije smogao hrabrosti da mu skine kapuljaču, te je ovaj pobegao pre nego što je policajac uspeo da dozove stražare.

Tu se završavaju nagađanja u istrazi o kužnom skitnici. Istovremeno je u Žasikuru, uzvodno od Manta, među trskama pronađen leš muškarca koji se utopio otprilike mesec dana ranije. Telo je bilo već u raspadanju, i jedino što se moglo utvrditi jeste da je čovek bio visoka rasta.

Poručnik de Kalister je u izveštaju kralju s olakšanjem primetio da je on od početka i mislio da se cela stvar tako završila. Begunac nije shvatio da ga je kralj pomilovao i u poslednjem času spasao od lomače. Bog ga ja kaznio izručivši ga ledenoj reci. Sve je bilo u redu!

– Ne i ne! – usprotivila se Andelika.

Užasuta odgurne tužni završetak. Grčevito se držala onih nekoliko reči što ih je dodao sudac iz Žasikura kad je sastavljao zapisnik o pronađenom lešu: „Na ramenima mu je zalepljeno stajalo još nekoliko dronjaka crne kabanice.“

Kad je pobjegao s čamca, zatvorenik je na sebi imao samo belu košulju. Ali u svom izveštaju, Arno de Kalister je naglasio: „Opis utopljenika u potpunosti odgovara opisu našeg zatvorenika...“

– A bela košulja? – glasno reče Anđelika.

Branila je svoju varljivu nadu od bilo kakve senke sumnje. Neki strah se uvuče u nju. Možda su musketari pogubljeniku navukli crnu kabanicu pre nego što će ga podzemnim hodnikom odvući do čamca koji ga je potom izveo iz Pariza?

– Kad bih mogla da pronađem tog Arnoa de Kalistera ili nekog od njegovih pomoćnika i ispitam ih – glasno je razmišljala.

Pokušala je da se priseti. Dok je bila na dvoru, nikad nije čula za to ime. Ipak, ne čini se suviše teškim saznati šta se zbililo s nekadašnjim poručnikom kraljevih musketara. Jedva da je deset godina proteklo od tih događaja. Deset godina! Naizgled malo, ali njoj se činilo kao da je za to vreme proživela nekoliko života, naizmenično u najgoroj sirotinji i u najvećem blagostanju. Preudala se. Bila je gospodarica kraljeva srca. Sve je to nestalo kao san.

Pismo gospođe Sevinje ležalo je otvoreno, kraj razbacanih papira, na spuštеноj ploči pisaćeg stola:

„Skoro će biti dve nedelje, mila moja, kako vas ne viđamo u Versaju. Svi se čudimo, ali ne znamo šta da mislimo. Kralj je neraspoložen... Šta se dešava?“

Anđelika slegne ramenima.

Zaista jeste napustila Versaj. Neće se u njega vratiti *nikada*. Tako je odlučila. Marionete će odsad igrati kolo bez nje. Već je na njih i zaboravila. Samo je mislila na tu davnu zimsku noć i teretne brodiće uz zaleđenu obalu.

Ta slika joj je dala snage za novi život. Zaboravila je svoje telo koje su drugi posedovali, svoje novo lice, to savršeno lice pred kojim je i kralj podrhtavao i tragove života utisnute okrutnom sudbinom. Osetila se čudesno pročišćenom, otesitom i naivnom, kao kad joj je bilo dvadeset leta, sasvim novom ženom, zanosno nežnom i privrženom samo *njemu*...

– Neki čovek vas traži!

Seda glava Malbrana Boce pojavi se među šarama zidnog ćilima ispred nje.

– Neki vas čovek traži – ponovi glas.

Ona poskoči i malo se zatetura. Mora da je zaspala sedeći na stolici, rukama obgrlivši kolena. Mačevalac ju je probudio kad je otvorio vratanica skrivena tapiserijom. Ona pređe rukom preko čela.

– Šta? Kako? Da... Neki čovek? Kakav čovek? Koliko je sati?

– Tri sata ujutru.

– I kažete da me traži neki čovek?

– Da, gospođo.

– Vrtar ga je pustio da uđe u ovo doba noći?

– Vrtar, zapravo, nije ništa kriv. Čovek nije ušao na vrata već kroz prozor. Ponekad ostavim prozorčić otvoren, a kako je ovaj gospodin došao preko oluka...

– Šalite se, Malbrane! To može biti samo provalnik i nadam se da ste uspeli da ga savladate.

– Zapravo... Gospodin je mene savladao. A onda je tvrdio da ga očekujete, i uspeo je da me uveri. Sigurno je vaš prijatelj, gospođo; rekao mi je nekoliko stvari koje to dokazuju...

Anđelika se namršti. Opet neki ludak! Pomisli na čoveka koji je verovatno prati već celu nedelju.

– Kako izgleda? Nizak, debeo, crvena lica?

– Bogme ne! Pre bi se reklo da je baš lep momak. Ali teško je to proceniti. Nosi masku, šešir nabijen do nosa i mantil zakopčan do grla. Ali ako želite moje mišljenje, radi se o pristojnom čoveku.

– Koji noću ulazi u tuđe kuće preko krovova? No, dobro. Dovedite ga, Malbrane, ali budite spremni da dignete uzbunu.

Uprkos svemu bila je znatiželjna i već je s praga prepoznala priliku koja je ulazila.

2.

- Vi!
- E, da! – odgovori joj Degreov glas.
Anđelika dade znak Malbranu.
- Možete nas ostaviti.
Degre skinu šešir, masku i mantil.
- Uh! – reče.
Pride joj, uzme ruku koju nije pružila i poljubi joj vrhove prstiju.
- Primite moje izvinjenje za današnju grubost. Nadam se da vas nisam ozbiljno povredio?
- Zamalo da mi štapom polomite zglobove na prstima! To je bilo vrlo ružno. Moram priznati da mi nije jasno vaše ponašanje, gospodine Degre.
- Ni vaše nije ništa razumljivije ni lepše – odgovori Degre zabrinuto.
- Privuče jednu stolicu i sedne opkoračivši je. Nije, kao obično, imao periku i besprekorno odelo. U iznošenoj kabanici koju je još ponekad koristio za tajne zadatke, i s čekinjavom kosom, opet je izgledao kao policajac koji se mota po pariskom podzemlju. Ona tad postade svesna da pred njim sedi u Žanininov odeći, bosih, prekrštenih nogu.
- Zaista ste morali doći u ovo doba noći? – upita ona.
- Da, morao sam.
- Uvideli ste da ste se okrutno poneli i niste mogli dočekati dan da se izvinite?
- Ne, ne radi se o tome. Vi ste mi sami na sve moguće načine stavljali do znanja da morate odmah sa mnom da razgovarate, pa zato nisam hteo da čekam novi dan.
- Pokretom ruke pokaza da se nekako pomirio sa sudbinom.

- Pošto ne uspevate da shvatite da mi vas je dosta i da više ne želim da slušam vaše priče... morao sam doći.
- Stvar je vrlo važna, Degre.
- Naravno da je važna. Ta poznajem ja vas. Ne bojim se da ćete uznemiravati policiju zbog kakve tričarije. S vama je uvek sve ozbiljno: ili neko hoće da vas ubije, ili ste pak pred samoubistvom, ili ste odlučili da ospete paljbu uvreda po kraljevskoj porodici, ili želite da uzdrmate celo kraljevstvo ili da prkosite papi, i ko zna šta sve još?...
- Ali Degre, ja nikada nisam preterivala.
- Upravo vam to i zameram. Zar ne možete malo da glumite, kao svaka dobra ženica koja drži do sebe? Drama, da! Ali glumiti dramu! A s vama čoveku samo preostaje da juri kao lud i preklinje nebesa da ne stigne prekasno. I tako, došao sam, i čini mi se na vreme.
- Degre, je li to moguće? Zaista želite još jednom da mi pomognete?
- Videćemo – reče on natmureno. – Prvo mi recite o čemu se radi.
- Zašto ste ušli kroz prozor?
- Zar vam stvarno nije jasno? – upita on. – Niste приметili da vas policija prati već nedelju dana?
- Policija! Mene?
- Da. Znajte da je naloženo da se podnosi izveštaj o svakom koraku gospođe Plesi-Belijer. Čim izađete iz kuće, prate vas dva-tri anđela čuvara. Svako pismo koje napišete kradom se otvori i pročita pre nego što se otpremi na adresu primaoca. Na svakom izlazu iz grada pojačana je straža samo zbog vas. Kojim god pravcem da pokušate izaći iz grada, znajte da ćete biti zaustavljeni pre nego što pređete sto metara. Znajte i to da je jedan vrlo visok činovnik zadužen za to da ne mrdnete iz naše prestonice.
- A ko je on?
- Pomoćnik šefa policije gospodina De la Rejnija, neki Degre. Čuli ste za njega, zar ne?
- Anđelika je bila zapanjena.
- Hoćete da kažete da ste vi dobili nalog da me pratite i sprečite da napustim grad?

– Tako je. Shvatate li sada zašto nisam mogao s vama javno da se nađem i razgovaram? Nisam vas mogao primiti u vlastitu kočiju pred očima onih kojima sam naredio da vas u stopu prate.

– A ko vam je dao taj prljavi zadatak?

– Kralj.

– Kralj...? A zašto?

– Njegovo veličanstvo mi se nije o tome poverilo, ali siguran sam da vi naslućujete razlog, zar ne? Znam samo jedno: kralj ne želi da napustite Pariz, a ja sam se postarao da se njegova volja poštuje. No, osim toga, šta mogu učiniti za vas? Šta očekujete od svog slugu?

Anđelika je nervozno rukama stiskala kolena. Tako znači, kralj joj više ne veruje! Ne dopušta da mu bude neposlušna. Silom će je zadržati uza se. Sve dok... Sve dok je ne urazumi. Ali to se *nikada* neće dogoditi!

Degre ju je posmatrao. U jednostavnoj haljini i bosonoga, šćućurena od hladnoće, nemirnog pogleda i upalih očiju što grčevito traže izlaz, podsećala ga je na zarobljenu ptičicu, obuzetu divljom čežnjom da se vine u daljine. Pozlaćeni kavez od skupocenog nameštaja i raskošnih zavesa nije joj više pristajao tako ogoljenoj. Oslobođena mondenskih laža, u okruženju koje je sama uredila s mnogo ukusa i ljubavi, činila se stranom, kao da tu ne pripada. Odjednom je opet postala bosonoga pastirica, usamljena i tako daleka da se Degreu srce steglo. Na pamet mu pade jedna misao, ali je odbaci pokretom glave.

„Ona nikad i nije bila stvorena za nas. To je greška!“

– O čemu se radi? Šta želite od svoga slugu? – ponovi on glasnije.

Anđelika ga pogleda nežno.

– Zaista želite da mi pomognete? – ponovi sad ona.

– Želim, ali samo pod uslovom da ne zloupotrebite svoj umiljati pogled i da ostanete na pristojnoj udaljenosti. Ostanite tu gde ste – naloži kad je krenula prema njemu. – Budite pametni. Ovaj susret mi ionako nije prijatan, te vas molim da se postarate da se ne pretvori u pravo mučenje, vi nesnosna đavolice.

Degre iz džepa prsluka izvadi lulu, a zatim je stade puniti duvanom iz burmutice.

– Deder, malena, ispraznite vreću!

Volela je njegov suzdržan izgled ispovednika. Sve joj se učini lako.

– Moj muž je živ – reče.

Nije ni trepnuo.

– Koji? Imali ste ih dva, ako se ne varam, i obojica su mrtvi, reklo bi se. Jedan je završio spržen, a drugi je nastradao u ratu. Da se nije pojavio i treći?

Anđelika odsečno odmahnu glavom.

– Ne pretvarajte se da ne znate o čemu se radi, Degre. Moj muž je živ, nije spaljen na Trgu Grev, kako su ga suci bili osudili. Kralj ga je u poslednjem trenutku pomilovao i udesio njegovu otmicu. Kralj lično mi je to rekao. Moj muž, grof od Pejra, spasen je lomače, ali pošto je i dalje smatran opasnim po sigurnost kraljevstva, trebalo je da u tajnosti bude odveden u neki zatvor izvan Pariza. Ali on je pobegao... Evo, ovde su spisi koji potvrđuju to neverovatno otkriće.

Policajac prisloni kresivo uz lulu. Povuču nekoliko dimova i brižljivo smota kresivo natrag pre nego što će nezainteresovano odgurnuti spise koje mu je pružala.

– Nema potrebe. Već sam ih video.

– Već ste ih videli? – ponovi Anđelika zaprepašćeno. – Već ste ih držali u rukama?

– Jesam.

– A kad to?

– Ima tome već nekoliko godina. Da... Iz puke znatiželje. Bejah upravo stekao zvanje policijskog činovnika, pošto sam se pre toga postarao da zaborave na mene. Ljudi se više nisu sećali bednog advokata koji je kao pomahnitao bio zapeo da brani unapred osuđenog vešca. Premda već zaboravljen, taj slučaj je ipak spominjan ponekad u mom prisustvu. Svašta se pričalo. A ja sam pošao tragom tih priča. Njuškao sam, kopao. Kao policajcu, retko koja vrata su mi bila zatvorena. Tako sam došao i do tih spisa. Pročitao sam ih.

– I niste mi to nikada rekli! – prošapta ona u jednom dahu.

– Nisam!

Gledao ju je poluzatvorenih očiju kroz oblak plavičastog dima, a ona ponovo oseti da ga mrzi, oseti odvratnost prema tom njegovom izgledu prepredene mačke koja preživa svoje tajne. Nije istina da je on voli. On nema slabosti. Uvek će biti jači od nje.

– Sećate li se, draga moja – progovori on najzad – one večeri kad smo se oprostili u vašoj prodavnici čokolade? Tada ste mi saopštili da se udajete za markiza od Plesi-Belijera. I u jednom od onih neobičnih nastupa prisnosti, svojstvenog samo ženama, rekli ste mi: „Nije li to čudno, Degre, da više nikako ne mogu da uništim u sebi tu nadu da ću ga jednom ponovo videti? Neki ljudi pričaju da... da ono nije on spaljen na Trgu Grev...“

– Pa tada je trebalo to da mi kažete! – povika ona.

– A čemu? – tvrdo joj odbrusi. – Setite se samo! U tom ste se trenutku spremali da poberete plodove nadljudskih napora. Da biste postigli svoj cilj, niste štedeli ni snage, ni truda, ni hrabrosti. Niste se čak libili ni smicalica najniže vrste, žrtvovali ste čak i sopstvenu čestitost. Sve ste uložili u svoju ambiciju. I bili ste pred trijumfom. A da sam vam to rekao, sve biste uništili... zbog nekakvog privida...?

Jedva ga je saslušala.

– Trebalo je da mi kažete – ponovila je. – Setite se samo na kakav ste me užasan greh naveli pustivši me da se udam za drugog čoveka dok mi je muž još bio živ!

Degre slegne ramenima.

– Živ...? Pre je moguće da se utopio kod Žasikura. Spaljen ili utopljen, šta to menja?

– Ne, ne, to je nemoguće! – povika Anđelika uzbuđeno ustavši.

– A šta biste učinili da sam vam rekao? – nemilosrdno je nastavio Degre. – Sve biste upropastili, kao što se upravo sad spremate sve da uništite. Zar biste u vetar bacili sve svoje adute i šanse, svoju i sudbinu svoje dece? Zar biste kao kakva luda krenuli u potragu za nekom senkom, nekom utvarom, kao što se sad spremate da pođete? Priznajte – reče pretećim tonom – šta smerate: da odete... da krenete u potragu za mužem nestalim pre deset ili jedanaest godina!

Ustade sa stolice i unese joj se u lice.

– Kuda? Kako? – reče. – I *zašto*?

Ona poskoči na te poslednje reči.

– Zašto?

Policajac ju je ispitivao pogledom, koji joj prodire u samu dušu.

– Bio je grof od Tuluze – reče. – Grof od Tuluze više ne postoji. Vladao je u jednoj palati... Palate više nema. Bio je najbogatiji vlastelin u celom kraljevstvu. Bogatstvo mu je oduzeto. Bio je naučnik poznat u celom svetu. Danas je zaboravljen, a gde i da se bavi naukom...? Šta je ostalo od onoga što ste u njemu voleli...?

– Degre, vi ne znate ništa o ljubavi kakvu on može da pobudi.

– Mislim da mi je ipak jasno da je posedovao čari kojima žensko srce nije moglo odoleti. Ali kad je odjednom tih čari nestalo...?

– Degre, ne mogu verovati da ste do te mere neiskusni. Vi nemate pojma kako žene vole.

– Znam pomalo kako vi volite.

Uhvati je za ramena i okrene je prema ovalnom ogledalu s okvirom od pozlaćenog drveta.

– Deset godina života ostavilo je tragova na vama, na vašoj koži, u vašim očima, u vašoj duši, na vašem telu. I to kakvog života! Svi ti ljubavnici kojima ste se podali...

Ona se otrgnu od njega, zažarenih obraza. Ali nije prestajala da ga gleda izazivački.

– Da, znam. Ali to nema nikakve veze s ljubavlju koju prema njemu osećam, i koju ću uvek osećati. Među nama rečeno, dragi gospodine Degre, šta biste mislili o ženi koju je priroda obdarila nekim blagodetima, a koja, ostavši u krajnjoj bedi, sama, napuštena od svih, ne ume da ih iskoristi da se izvuče iz neprilike? Mislili biste da je budala, i bili biste u pravu. Smatrajte me ciničnom, ali i danas bih, ako zatreba, iskoristila moć koju imam nad muškarcima da dođem do cilja. Šta meni znače svi ti muškarci koje sam imala posle njega? Ništa.

Drsko ga je gledala.

– Ništa, razumete li? Štaviše, prema svima njima ja sad osećamo samo nešto što liči na mržnju. Prema *svima*.

Degre je zamišljeno promatrao svoje nokte.

– Nisam baš uveren da ste tako cinični – reče a zatim duboko uzdahnu. – Sećam se jednog malog musavog pesnika... A što se tiče lepog markiza Filipa od Plesija, zar nije s vaše strane postojalo nešto prilično nežno, prilično snažno?

Ona odsečno odmahnu svojom raskošnom kosom.

– Ah, Degre, ne možete vi to da shvatite. Morala sam sebe da zavaram, da pokušam da živim... Ženi je tako potrebno da voli i bude voljena... Ali uspomena na njega u meni je uvek ostala kao živo kajanje.

Pogleda u svoju šaku ispred lica.

– U tuluškoj katedrali, na prst mi je stavio zlatan prsten. To je možda jedino što je ostalo među nama, ali zar i takva veza nema snagu...? Ja sam njegova žena, a on je moj muž. Uvek ću biti njegova, a on će uvek biti moj. I zato ću ga tražiti... Zemlja jeste velika, ali ako igde na njoj živi, pronaći ću ga, pa makar morala hodati čitav život... Dok mi ne bude sto godina!

Glas je izdade kad zamisli sebe na užarenom drumu, ostarelu i uništenu uzaludnom nadom.

Degre joj priđe i obema rukama je zagrlj.

– De, de! – reče on. – Opet sam ispaao pregrub, ali mora se priznati da ni vi meni niste ostali dužni.

Snažno ju je stegnuo te je zajauknula, a onda je pusti i ponovo poče zamišljeno da puši.

– No – izjavi posle nekoliko trenutaka – kako ste već odlučili da pravite gluposti i uništite sebi život, izgubite novac a možda i život, i kako vas niko ne može odvratiti, šta nameravate da učinite?

– *Ne znam* – odgovori Anđelika.

Razmišljala je nekoliko trenutaka.

– Mislila sam da bi možda trebalo pokušati pronaći tog Kalistera, bivšeg poručnika musketara. Samo bi on, ako se još seća, mogao pomoći da odstranimo sumnju koja lebdi u vezi s utopljenikom iz Žasikura.

– To je učinjeno – reče Degre kratko. – Pronašao sam tog oficira, dobro ga obradio i uspeo da pronađem nekoliko vešto odabranih pojedinosti koje su mu osvežile sećanje. Na kraju je priznao da se slučaj s utopljenikom iz Žasikura dogodio u pravi čas i pomogao mu da okonča tu neugodnu istragu, iako je utopljenik imao vrlo mutne sličnosti s odbeglim zatvorenikom.

– Oh, da! – uzviknu Anđelika puna nade. – Onda bi trag leprozne skitnice bio onaj pravi?

– Ko će ga znati!

– Trebalo bi otići u Pontoaz i ispitati redovnike one male opatije u koju je svratio.

– To je učinjeno.

– Kako to?

– Hoću da kažem, uh...! Jedna istraga me je odvela u taj kraj, te sam boravak iskoristio i da pozvonim na vrata malog samostana.

– O, Degre, vi ste divan čovek!

– Ne morate ustajati – reče mrzovoljno. – Nisam iz te posete izvukao bogzna šta. Opat nije umeo da mi kaže ništa više od onoga što je onomad rekao musketarima. Ali se jedan brat iskušenik, samostanski bolničar, kojeg sam pronašao među lekovitim biljem, sećao jedne pojedinosti. Osetivši sažaljenje prema kukavnom gubavcu, hteo je da mu stavi melem na rane, pa je otišao u sušnicu gde je skitnica, sav iscrpljen, spavao kao klada. „Nije bio gubav“, rekao mi je. „Otkrio sam mu lice. Nije bilo krastavo, već samo išarano dubokim ožiljcima.“

– To je, znači, bio on, zar ne, to je bio on! Ali zašto je došao u Pontoaz? Zar je nameravao da se vrati u Pariz? Kakva ludost!

– Ludost kakvu je čovek poput njega sasvim u stanju da počini zbog žene kao što ste vi.

– Ali trag mu se gubi na ulazu u grad.

Anđelika stade grozničavo da lista spise.

– A navodi se i da je primećen u gradu.

– To mi se čini nemogućim! Nije mogao ući u grad. Znajte da su tokom tri nedelje posle njegovog bekstva svi izlazi bili pod najstrožim nadzorom.

A onda su otkriće utopljenika iz Žasikura i izjave Arnoa de Kalistera okončale neizvesnost. Slučaj je zatvoren. Da bih umirio savest, kopao sam još malo po arhivama. Nisam pronašao ništa više u vezi s tim slučajem.

Između njih zavlada mučna tišina.

– To je sve što znate, Degre?

Policajac prošetala po sobi pre nego što odgovori:

– Nije!

Grickao je kraj lule pogleda usredsređenog nekud ispred sebe. „Znati, možeš misliti!“, procedi kroz zube.

– Šta ima još? Govorite!

– Pa dobro! Pre tri godine ili nešto više, posetio me je jedan čovek. Bio je to mlad sveštenik, mrkih, živih očiju na voštanom licu, jedan od onih što bi ih malo jači vetar oduvao, ali koji su ipak sebi utuvili u glavu da su dovoljno jaki da spasavaju svet. Pitao me je da li sam ja zaista onaj advokat koji je 1661. godine bio postavljen za branioca optuženom grofu od Pejraha? Uzalud me je pokušavao pronaći među mojim kolegama iz sudnice i jedva me je prepoznao u odelu mračnog pandura. Pošto se uverio da sam to zaista ja, predstavio se: otac Antoan, pripadnik lazarišćkog odreda koji je osnovao monsinjor Vensan. Bio je zatvorski sveštenik i u tom svojstvu je otpratio grofa od Pejraha na lomaču.

Anđelika se istog trenutka priseti ukočene prilike malenog popa, kako prestravljen sedi ispred krvnikove lomače.

– Posle dugog okolišanja, upitao me je znam li šta je bilo posle s gospodom suprugom grofa od Pejraha. Rekao sam mu da znam, ali da bih voleo najpre da čujem koga zanima ta žena kojoj su čak i ime svi zaboravili. To ga je zbunilo. Njega samog zanima, reče. Često je mislio na tu napuštenu nesrećnicu i molio se za nju sa željom da joj život bude malo lakši. Ne znam zašto, ali sve mi je to zvučalo kao gomila laži. Čovek mog zanata ima istančana čula. Ipak, rekao sam mu šta sam znao.

– Šta ste mu to rekli, Degre?

– Istinu: da ste se vrlo uspešno izvukli iz neprilika, da ste se preudali za markiza od Plesi-Belijera i da ste na dvoru jedna od žena kojima se najviše

zavidi. Čudno, ali umesto da ga takve vesti razvesele, činilo se kao da ga je to saznanje dotuklo. Možda se uplašio za spas vaše duše, pošto sam mu natuknuo da ste na putu da izgurate gospođu od Montespana.

Anđelika užasnuto krikne:

– O, zašto ste mu sve to rekli...? Vi ste čudovište!

– Zar to nije bila sušta istina? Vaš drugi muž bio je tad živ, a vi ste tako javno uživali kraljevu naklonost da su svi o tome govorili. Još je pitao šta je bilo s vašim sinovima. Odgovorio sam mu da su zdravi i da uživaju na dvoru njegove visosti prestolonaslednika. Dok je odlazio, rekao sam mu još i ovo, kao da mu stavljam nož pod grlo: „Mora da se tog pogubljenja posebno dobro sećate. Takve prevare nisu baš česte.“ Poskočio je: „Šta hoćete time da kažete?“ „Da je osuđenik iščezao u poslednji čas, a da ste vi blagoslovili neki bezimni leš. Mora da ste se veoma zbunili primetivši zamenu?“ „Priznajem da je nisam odmah primetio...“ Na to sam mu se uneo u lice. „A kada ste je primetili, gospodine opate?“, upitao sam. Prebledelo je kao krpa. „Ne razumem o čemu govorite“, pokušao je da se izvuče. „Da, da, razumete vi vrlo dobro. I vi, kao i ja, znate da grof od Pejraha nije tad spaljen na lomači. A ipak, vrlo je malo ljudi u to upućeno. Nisu vas platili da čutite, niste dakle umešani u taj slučaj. Ali ipak znate. Ko vam je rekao?“ I dalje se pravio da ne razume, i na kraju je otišao.

– I vi ste ga pustili da ode...? Niste smeli to da učinite, Degre! Trebalo je da ga pritisnete da progovori, zapretite mu, da ga stavite na muke, naterate ga da kaže ko mu je rekao i ko ga šalje. Ko...? Ko?

– Šta bi to promenilo? – reče Degre. – Bili ste tad gospođa Plesi-Belijer, zar ne?

Anđelika se obema rukama uhvati za glavu. Ne bi joj Degre ispričao za taj događaj da ga je smatrao nevažnim. Degre je razmišljao kao ona. I on je smatrao da iza neobične posete zatvorskog sveštenika stoji Anđelikin prvi muž. Odakle ga je on poslao? Kako je došao u vezu s njim?

– Treba ući u trag tom svešteniku – reče ona. – To neće biti teško. Sećam se da je pripadao redu...

Degre se nasmeja.